

MASARYKOVA UNIVERZITA

DEN ZALOŽENÍ / 28. 1. 1919–28. 1. 2009

Slavnostní akademický obřad u příležitosti 90. výročí dne založení Masarykovy univerzity

MU90
1919–2009

MASARYKOVA UNIVERZITA

DEN ZALOŽENÍ / 28. 1. 1919–28. 1. 2009

Slavnostní akademický obřad
u příležitosti 90. výročí dne založení
Masarykovy univerzity

Aula Masarykovy univerzity, Brno, 28. ledna 2009

1919

1919

Oslava Dne založení Masarykovy univerzity

28. ledna 1919, přesně čtvrt roku po vyhlášení samostatné Československé republiky, byl přijat zákon o zřízení „druhé české univerzity“ v Brně, kterým byla založena Masarykova univerzita. Tradice moravského vysokého učení, na niž Masarykova univerzita navazuje a od níž by bylo možno počítat její počátek, je samozřejmě mnohem delší, ale akademickou veřejnost naší univerzity nikdy nenapadlo „prodlužovat“ historii naší vysoké školy. Už proto, ne, že spojení vzniku univerzity s moderním českým státem nebylo dílem náhody, ale vyústěním mnoha desetiletí trvajících úsilí české společnosti o založení české univerzity na Moravě. K této tradici se hlásíme, spojení univerzity s emancipačními snahami české společnosti považujeme za určující, její sepětí s novodobým českým státem za zavazující a její souvislost s modernizačními procesy za inspirující.

Dlouhý a složitý zápas o zřízení Masarykovy univerzity není jen historickou událostí, ale má i svůj aktuální rozměr. Připomíná nám význam, který univerzita má pro společnost, stát i region, její roli kulturní a společenskou, jež dotváří a přesahuje funkci univerzity jako vzdělávací a vědecké instituce.

Den založení univerzity jsme se rozhodli oslavit oceněním našich absolventů, tedy těch, jejichž kvalitní příprava pro profesní dráhu je smyslem i měřítkem naší práce. Za 90 let existence absolvovalo Masarykovu univerzitu více než 125 tisíc lidí. Ty všechny symbolicky reprezentuje čtrnáct oceněných, kteří představují různé obory, různé životní příběhy, různé profese, různé generace. Společné je jim to, že svými úspěchy šíří dobré jméno Masarykovy univerzity.

Petr Fiala

Založení Masarykovy univerzity

V roce 1885 na stránkách časopisu Athenaeum napsal Tomáš Garrigue Masaryk: „Máme-li mít jednu univerzitu, potřebujeme dvě.“ Od rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze na českou a německou tehdy uplynuly pouhé tři roky a snahy o zřízení univerzity na Moravě, jejichž počátek lze spatřovat v žádostech německých vedení měst Brna a Olomouce z konce 60. let 19. století o obnovení staré moravské univerzity, zrušené dvacet let předtím, tím začaly nabírat zcela nový směr. Smyslem Masarykovy teze, která byla součástí jeho úvah o zvýšení úrovně české vědecké práce, bylo zajištění důstojné konkurence pro tehdy jedinou českou univerzitu v domácím prostředí. Masarykovy názory sdílela celá pražská česká univerzita, která tak logicky stanula v čele boje za druhou českou univerzitu se sídlem v Brně jako přirozeném politickém a kulturním centru Moravy. Tyto snahy podporovala formou peticí i nejširší česká veřejnost. V 90. letech 19. století se univerzitní otázka, mj. opět zásluhou T. G. Masaryka, přenesla i na jednání říšské rady ve Vídni a věcí se zabývala i vláda. Situaci ovšem komplikoval zásadní nesouhlas moravských Němců, kteří se obávali posílení českého živlu na Moravě, a především v Brně jako jejím hlavním městě. Němci naopak v 90. letech 19. století začali požadovat zřízení německé univerzity v Brně a s českou univerzitou se byli ochotni smířit pouze v případě, že bude umístěna v některém menším městě s převahou českého etnika, například v Prostějově.

Nacionální rozpory mezi oběma zemskými národnostmi nakonec vyústily v době konání německého nacionálního sjezdu (Volktagu) v Brně na počátku října 1905 do násilných a krvavých střetů. Tyto události znamenaly tragickou tečku za nejvýraznější etapou boje za českou univerzitu v Brně. Do konce monarchie se ji už zřídit nepodařilo.

Univerzitní otázka tak byla vyřešena až ve zcela jiné politické situaci. Zákon o zřízení druhé české univerzity se dostal na pořad jednání parlamentu hned druhý den jeho prvního zasedání, 15. listopadu 1918. Předložila jej skupina poslanců národnědemokratického klubu pod vedením Aloise Jiráska a Karla Engliše. Dne 28. ledna 1919 byl zákon, jímž došel naplnění přední kulturní požadavek, který po desetiletí rezonoval českou veřejností, parlamentem schválen. Vznikla druhá česká univerzita o čtyřech fakultách, právnické, lékařské, filozofické a přírodovědecké. Tzv. zakládací listina univerzity uložila, aby „žila, mohutněla a kvetla v ušlechtilém závodění se starší sestrou pražskou, aby se stala dílnou duchů a srdcí pro všechny syny a dcery našeho národa toužící po pravém vzdělání“. Pergamenovou listinu výtvarně upravenou Františkem Kyselou měl Masaryk předat při slavnostním otevření univerzity do rukou jejího prvního rektora Karla Engliše. K tomu ale pro onemocnění prezidenta nedošlo, listina zůstala nepodepsaná a do dnešních dnů se nedochovala. Mnohem důležitější ovšem je, že Masarykova univerzita již 90 let svou prací uvedené poslání naplňuje.

Jiří Pulec

Absolventi ocenění na slavnostním akademickém obřadu

Mgr. Josef Augusta

útočník a trenér ledního hokeje

absolvent studijního oboru Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů
(zeměpis – tělesná výchova) na PdF v roce 1979

Mgr. Kateřina Janků (roz. Forstingerová)

generální ředitelka společnosti Moravia IT, a. s.

absolventka studijního oboru Moderní filologie (maďarský jazyk
a literatura – anglický jazyk a literatura) na FF v roce 1993

Mgr. Jiří Holík

útočník, funkcionář, trojnásobný mistr světa v ledním hokeji (1972,
1976, 1977)

absolvent studijního oboru Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů
(zeměpis – tělesná výchova) na PdF v roce 1980

Ing. Viktor Kotlán, Ph.D.

ředitel Správy aktiv pro instituce a hlavní stratég finančních trhů ČS,
Česká spořitelna, a. s.

absolvent studijního oboru Finanční podnikání na ESF v roce 1997

prof. PhDr. Ludvík Kundera, dr. h. c.

básník, prozaik, dramatik, překladatel, literární historik

absolvent studijních oborů Bohemistika a Estetika na FF v roce 1946

Ing. Marek Loula

ředitel korporátního a bankovního rizika ČSOB v Praze

absolvent studijního oboru Finanční podnikání na ESF v roce 1998

prof. JUDr. Jiří Malenovský, CSc.

soudce Evropského soudního dvora v Lucemburku

absolvent studijního oboru Právo na PrF v roce 1974

RNDr. Luděk Niedermayer

bývalý viceguvernér ČNB

absolvent studijního oboru Teoretická kybernetika, matematická informatika a teorie systémů na PřF v roce 1989

prof. Dr. Tomáš Paus, Ph.D.

neurofyziolog, profesor psychologie a mentálního zdraví,
The University of Nottingham

absolvent studijního oboru Všeobecné lékařství na LF v roce 1986

prof. PhDr. Miloslav Petrušek, CSc.

emeritní děkan Fakulty sociálních věd UK a prorektor UK

absolvent studijních oborů Filozofie a Historie na FF v roce 1959

prof. JUDr. Mojmír Povolný, Ph.D., dr. h. c.

právník a politolog

absolvent studijního oboru Právo na PrF v roce 1947

prof. Dr. Dr. med. Martin Riedel, FESC

Deutsches Herzzentrum München, Německo

absolvent studijního oboru Všeobecné lékařství na LF v roce 1972

RNDr. Pavel Ševeček

zakladatel firmy Lingea s. r. o.

absolvent studijního oboru Teoretická kybernetika, matematická informatika a teorie systémů na PřF v roce 1988

Mgr. Thanh Han The, Ph.D.

absolvent magisterského studijního programu Informatika na FI
v roce 1996, v roce 2001 zde získal titul Ph.D.

Akvamarely Dalibora Chatrného pro oceněné

U příležitosti 90. výročí založení věnoval rektor Masarykovy univerzity Petr Fiala oceněným absolventům originální díla uznávaného brněnského výtvarníka Dalibora Chatrného – akvamarely.

Dalibor Chatrný je příslušníkem generace, která formovala avantgardní hledání v českém výtvarném umění od druhé světové války. Jeho objevitelské konceptuálně zaměřené dílo bylo mnohokrát oceněno a prezentováno na domácích i zahraničních výstavách a kladně hodnoceno v četných recenzních ohlasech. Velmi významný je společenský dosah osobního příkladu umělce jako neustále experimentujícího tvůrce, který nepodléhá módám či různým dobovým tlakům. To je i morální odkaz, s nímž dnes žijí stovky někdejších žáků Chatrného, z nichž mnozí jsou předními osobnostmi českého výtvarného umění.

Název výtvarného postupu *akvamarel* vytvořil francouzský filozof Étienne Cornevin speciálně pro Chatrného prosakované malby na skládané netkané textilii. Každý exemplář je novým originálem. V dialogu systému a náhody barva prosakuje složenou textilií z políčka do políčka, jako když děti přeskakují jednotlivá nakreslená pole při hře, které se u nás říká panák. Složením francouzského názvu této hry a zkráceného označení pro akvarelový princip prosakování barvy se dospělo ke slovnímu novotvaru akvamarel. Vzniklá malba se objeví až při rozložení.

Radek Horáček

Dalibor Chatrný

narozený 28. 8. 1925

Ceny (výběr):

- 1968 1. cena bienále Výzkumy grafiky, Jihlava
1985 Cena 4. bienále evropské grafiky, Baden-Baden
1997 Cena Vladimíra Boudníka, Praha
2005 Cena města Brna
2006 Cena Ministerstva kultury ČR

Zastoupení ve sbírkách (výběr)

Galerie hlavního města Prahy
Moravská galerie v Brně
Muzeum města Brna
Národní galerie v Praze
Muzeum Sztuki Łódź, Polsko
Slovenská národní galerie, Bratislava, Slovensko
Staatliche Kunstsammlungen – Kupferstichkabinett, Drážďany,
Německo

Nové fanfáry k 90. výročí založení Masarykovy univerzity

Nové fanfáry od hudebního skladatele Miloše Štědrone dostala k 90. výročí založení Masarykova univerzita. Fanfáry jsou nedílnou součástí všech univerzitních obřadů od promócí až po udílení čestných doktorátů. V podání žesťového kvarteta je tak nejméně jednou uslyší každý úspěšný student Masarykovy univerzity. Poprvé zazněly nové fanfáry na slavnostním akademickém obřadu 28. ledna 2009.

Autorem prvních fanfár byl Štědroňův učitel profesor Zdeněk Blažek. „Já jsem si je osobně nejméně stokrát i vícekrát pouštěl z magnetofonového záznamu. Postupně se přeměnily do této podoby žesťového kvarteta, ačkoliv původní byly mnohem větší a obsahovaly i bicí nástroje, jak lze zjistit nahlédnutím do archivu naší univerzity,“ řekl Miloš Štědroň.

Nové fanfáry jsou určeny pro trubku, lesní roh, trombón a tubu. Celý rituál je flexibilní a skládá se z několika fanfár, z tuše, fanfáry ke slibu a odchodu. První fanfára, která se při větším počtu promujících opakuje, je poznamenána moravskou modalitou, aby byla zdůrazněna její vazba na místo a tradici. Pak následuje první fanfára děkanů, po ní fanfára rektora a jeho doprovodu. Poté se hraje státní hymna, která zvýrazňuje zakotvenost univerzity ve státě.

Před slibem *Spondeo ac polliceor* se hraje tuš tohoto slibu, obdobně jako jakési *laudatio* při vyhlášení eminentních studentů. Gratulační hudba a hudba k odchodu bude případ od případu jiná, a to buď fanfáry děkana a rektora, nebo gratulační fanfára, která úzce koresponduje se vstupní fanfárou při příchodu studentů.

Ve slibu i ve fanfárách jsou dva záměrné citáty – janáčkovský spoj z Tarase Bulby, který se obecně pokládá za typickou konstantu Janáčkovy myšlenky a je dobře zaregistrovatelný, a krátká fanfára ze Sukova pochodu V nový život. Oba byli čestnými doktory Masarykovy univerzity a jejich připomenutí je součástí a záměrem celého rituálu.

Tereza Fojtová

90. VÝROČÍ ZALOŽENÍ
MASARYKOVY UNIVERZITY

www.90.muni.cz

MASARYKOVA UNIVERZITA

Žerotínovo nám. 9

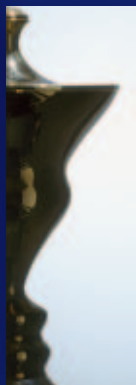
601 77 Brno

Česká republika

Telefon: +420 549 49 1111

Fax: +420 549 49 1070

E-mail: info@muni.cz

MASARYKOVA UNIVERZITA, 2009
www.muni.cz

MU90 Výročí založení
1919-2009 Masarykovy univerzity